

Eftir Jústinus Eidesgaard Myndir: Kalmar Lindenskov

– Vitskuluhyggja eftir og boða frá, um flogfór, sum ikki hava loyvi at flúgva í føroyskum lofttrúmi halda seg burtur. Øll flogfór hava ein sendara umborð, sum sendir eina kodu, ið sæst á radaranum, á tann hátt siggja vit hvat flogfór talan er um, sigur T. A. Jørgensen.

– Okkara uppgáva er fyrst og fremst hernaðarlig, tað vil siga vit hyggja eftir hernaðarflogfórum. Men vit siggja eisini sivil flogfór á skerminum og teimum fylgja vit við. Tað kann vera rættuliga lívligt í himmalrúminum yvir Føroyum við hvørt, sigur T. A. Jørgensen.

Føroyingar vinna pening úr luftini

Undanfarna landsstýrið arbeiddi við eini ætlan, sum skuldi geva føroyska landskassanum inntøkur frá teimum flogfórum, sum flúgva yvir føroyskum lofttrúmi. Heldur tú hetta ein gongd leið?

gjøgnum hetta lufttrú, so skulu tey rinda til íslendingar. Tað vil siga, at flogfólin rinda til ein felagskassa undir altjóða loftfartsfelagnum og síðan rindar hesin til tey lond, sum hava eftirlit við ymsku lofttrúnum, sigur T. A. Jørgensen.

– Skulu føroyingar fáa inntøku úr lofttrúnum, so er neyðugt, at teir fáa góðkent eitt lufttrú at hava eftirlit við. Í dag eru teknisku framstiginu so stórt, at gongdin er ikki, at skift verður yvir til minni økir. Eitt flogfór, sum flýgur úr Keypmannahavn til New York, hevur ikki brúk fyri nakrari støð á landi, fyri at hjálpa sær at navigera. Nú klára fylgisveinarir hetta arbeiði, sigur T. A. Jørgensen.

– Økið sum føroyingar móguliga kundu fingið at havi eftirlitið við verður ikki stórt og rættuliga nógv flogfór skulu til, áðrenn slíkt gevur pening. Útreiðs-

Operatørarnir greiða T. A. Jørgensen, ovasta í Mjorkadali, frá hvat teir siggja á radarskermunum

vansi er, at gerast økini smærri, so royna flogfórin at prátta, bjóða teir okkum ein túr niðan á Sornfelli at siggja radarstöðina.

Bunkarin á Sornfelli

Ovastarnir í Mjorkadali eru bljóðir og tá vit eru lidnir at prátta, bjóða teir okkum ein túr niðan á Sornfelli at siggja radarstöðina.

Høggætt er og kavin liggur tjúkkur utanfyri. Vit setast í ein jeep. Ein Mercedes og bilstjórin greiðir frá, at hann kostar yvir eina hálva millión, skuldi tú keypt hann sum sivilan bil. Schmidt heldur, at tá prisurin er so góður, so kundi bilurin eitt nú verið útgjórður við ljósi í panelinum og hita í bakrútinum. Men har er einki luksus, bert týsk dygd, sum næstan ikki forgongur.

Vit koyra niðan eftir smala vegnum og nú er knappliga kavarok. Motorurin trekkir á øllum fyra hjólinum og dregur okkum trygt niðan í hellið í Sornfelli. Knappliga standa vit inni í tunnlinum, sum gongur inn til bunkaran. Vit ganga inn í fjallið. Á veggjunum grøt mosi, um ongan tíð hevur sæð dagsins ljós. Mosin er sjáldsamur, sigur T. A. Jørgensen. Vísundafólk hava granskað hann. So standa vit við stóru dýrnar inná bunkaran. Ein ella onnur koda verður tryst og hurðin fer upp. Her er fjálgt og friðaligt og einki hoyrist til høgættina utanfyri. Vit eru staddir einar 200 metrar inni í fjallinum og góðir 60 metrar eru uppá á Sornfelli.

Risastór støð inni í fjallinum

Fyrst í sekstírunum er støðin á Sornfelli gjørd og her er talan um eitt risastórt arbeiði. Eitt stórt hol er sprongt inni í fjallinum og í hesum holinum er innrættað ein rúgvavárum í tveimum hæddum. Her eru eftir-

litsrúm til radarskermarnar. Her eru teldurúm, sum taka upplýsingar inn frá øðrum radarum, eitt nú í Skotlandi og Íslandi. Her eru maskinrúm og skrívstovur. Her er kantina og mangt mangt annað.

Vit eru staddir inni í rúminum, har radaramyndirnar siggjast. Klokkan er um eitt og í løtuni er ógvuliga friðaligt yvir føroyskum lufttrúmi. Vit siggja trí flogfór, tvey vestanfyri Føroyar og eitt sunnanfyri. Niðri móti Hetlandi er ferðslan tøtt og serliga niðri í Norðsjónum. Hesi flogfór sær radarin á Sornfelli ikki, men hann fær data sendandi úr Skotlandi, sum sýna flogfórinu. Norður í havi norður móti Loynikrókinum er eitt flogfór á veg yvir Norðpólni til Singapor, greiðir ein operatørur frá.

Tey flogfór sum flúgva yvir Føroyum eru serliga flogfór til Norðuramerika, tey nýta stórsirkulin og á eini kúlu er stytsta leið millum tvey punkt ein bogi. Tá flúgva flogfór í Europa heilt norður á 62 stig fyrir at

lenda aftur á 40 stigum í USA.

Operatørurir greiðir frá at radarin røkkur 400 kilometur. Tað vit siga, at hann sær flogfór sum flúgva høgt yvir eysturlandinum í Íslandi, Sama um flogfór flúgva høgt yvir Hetlandi.

Inni í fjallinum er eykaútgærd til alt, til teldur, til radarar og øll tól. Hetta er ein sera kostnaðarmikil goymsla.

Starvsfólkið arbeidir í vaktum, men tað kemur meir enn so fyrir um veturin, at tey sleppa ikki oman aftur. Vit heila eisini uppá onran føroying, sum starvast á støðini.

Kavarok á Sornfelli

Næstovatin fyrir útgærðdeildini á Sornfelli, H. H. Elgaard víðir okkum skannararnar á Sornfelli.

Vit koma inni eina pinkulitlanlyftu, sum skal fyfta okkum teir 60 metrar uppá fjallið. Vit kundu eisini gingið upp gjøgnum trappurnar.

Uppá á Sornfelli arbeidir vanliga einki fólk. Her er

bert fólk, tá okkurt skap umvælast. Uppi á fjallinum eru tvær sokallaðar radarar. Tað eru hálvu fót-bóltarnir, sum radarin og samskiftisparabolurin standa í. Í tí minna stendur parabolurin, í tí størri skannarin. Fyrr var skannari eisini í tí minna, men nýggj tæknið hevur gjørt, at neyðugt er bert er neyðugt við tí eina. Vit hyggja útum, har er kalt og kavarok.

– Inni í radomunum er yvirtrýst. Hetta ger at bygningurin er sera sterkur, her er nógur vindur, kemur hol á so vinkur bygningurin beinanvegin, sigur H. H. Elgaard.

Uppi á Sornfelli er einki verandi stað og ein hálvan tíma seinni siga vit farvæl í Mjorkadali á veg aftur til sivilisatiónina í hovuðstaðnum.

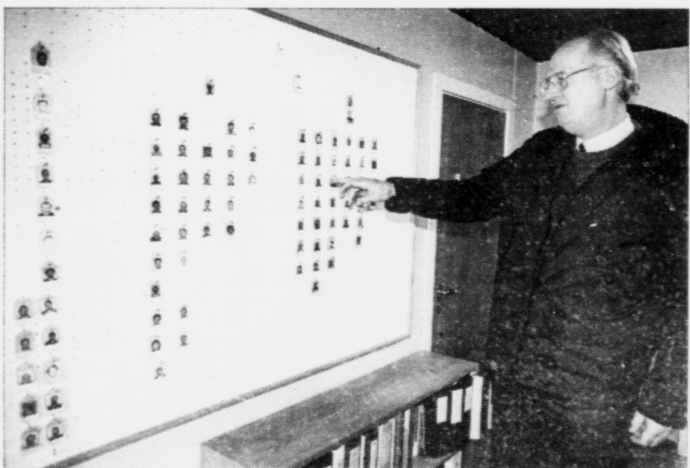

Andrea Nedergaard Hansen er føroysk

– Nú eri eg ikki tann rætti til at svara hesum, men eg skal siga so mikið, at eitt sindur skal til áðrenn føroyingar fáa pening úr luftini. Í dag er føroyska lufttrúmið ógvuliga lítið. Í veruleikanum er tað bert talan um lufttrúmið, úggjar fjórðingur úr landi. Hetta økið er so lítið, at læt er hjá flogfórum at flúgva uttanum, skuldi verið neyðugt at góðið fyrir at flogið í gjøgnum. Fyrst í fimtiárunum avgjórði altjóða luftfartsfelagið at byta Atlantshavið uppí stór økir. Sunnanfyri 61 stig hevur Skotland eftirlit við og tey flogfór sum flúgva í hesum øki, mugu rinda pening til bretar. Norðanfyri 61 stig og eystur móti Hetlandi hava íslendingar eftirlit við økinum. Flúgva flogfór

lurnar til radarútgærd eru eisini ovurhonds kostnaðarmiklar. Nú er radarstöðin á Sornfelli rættuliga stór, so stórar støð er ikki neyðugt við, bert fyrir at fylgja við sivilu flogfórunum. Men eg kann nevna at rakstrarútreiðslurnar til støðina í Mjorkadali eru 50 milliónir krónur um árið, sigur T. A. Jørgensen.

– Hetta var ikki ein roynd at taka mótið frá føroyingum, men bert at siga, at nógv skal til, áðrenn eftirlit við flogferðsluni gevur pening. Ein fyriminur fyrir føroyingar er, at yvir okkum eru jektreyrnar, sum flogfórin kunnu spara nógv brenni-evni um tey nýta. Tað lokkar kanska flogfór at flúgva yvir Føroyum, sjálvt um tað kostar í landskassan. Ein

T. A. Jørgensen visir á talvuna við starvsfólki í Mjorkadali